

Universitätsbibliothek Wuppertal

Iulianu Autokratoros Ta Sōzomena, Kai Tu En Agiois Kyrillu Archiepiskopu Alexandreias Pros Ta Tu En Atheois Iulianu Logoi Dekα

Julian <Römisches Reich, Kaiser>

Lipsiae, Anno MDCXCVI.

Ad Themistium

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1694](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1694)

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΘΕΜΙΣΤΙΩ ΦΙΛΟΣΟΦΩ.

JULIANI IMP.

AD THEMISTIVM

PHILOSOPHV. M.

Hæc non Oratio, sed Epistola est. Sed quod longior, quam

QUIDEM ut eam, quam de A me concepisti, spem ratam faciam, id quod ad me scribis vehementer exopto. Sed vereor ut assequi possim: quoniam quidem majus est quam pro meis viribus, quod cum cæteris de me, tum tibi ipsi polliceris. Ac cum jamdudum mihi cum Alexandro, atque Marco, aut si quis alius excellenti quadam virtute fuit, susceptum certamen crederem; horror quidam animum meum & incredibilis timor pervaserat, ne & ab illius fortitudine plurimum abessem, & perfectæ alterius absolutæque virtuti ne minima quidem ex parte responderem. Ad hæc igitur intuens in otio vivendum mihi esse decreveram: & Atticorum narrationum cum libenter ipse memineram, tum vobis amicis meis accinere cupiebam: quemadmodum ii, qui graviora per vias onera gestant, molestiam istam allevare student. Tu vero recenti epistola tua majorem mihi metum illum fecisti, ac longe difficilius certamen propositum esse mihi significasti: cum ita dixisti, eo me loco constitutum a Deo videri, in quo Hercules antea & Bacchus fuissent, qui una philosophabantur & regnabant, ac terram universam & mare ab omni, quæ quidem

ΕΓΩ σοι βεβαιῶσαι μὲν, ὡς περ ἐν γράφεις, τὰς ἐλπίδας καὶ σφόδρα εὐχομαι· δέδοικα δὲ μὴ διαμάρτω μείζον ἔσης ὑποσχέσεως, ἣν ὑπὲρ ἐμῶ πρὸς ἐστὲ τὰς ἄλλας ἅπαντας, καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς ἑαυτὸν ποιῆ. καὶ μοι πάλα μὲν οἰομένῳ πρὸς τε τὸ Ἀλέξανδρον, καὶ τὸ Μάρκον, καὶ εἰ τις ἄλλος γέγονεν ἀρετῆ διαφέρων, εἶναι τὴν ἀμίλλαν, φρίκη τις προσείη, ἢ δέος θαυμαστὸν, μὴ τὸ μὲν ἀπολείπεσθαι παντελῶς τῆς ἀνδρείας δόξω· τὸ δὲ τῆς τελείας ἀρετῆς ἔδδ' ἐπ' ὀλίγον ἀφικωμαί. Εἰς ταῦτα ἀφορῶν, ἀνεπειθόμεν τὴν σχολὴν ἐπαμείν· καὶ τῶν Ἀττικῶν διηγημάτων αὐτὸς τε ἠδέως ἐμεινήμην, ἢ τοῖς φίλοις ὑμῶν προσάδειν ἤξιον· ὡς περ οἱ τὰ βαρῆα φορτία φέροντες ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐπιμαρτυροῦσι αὐτοῖς τὴν ταλαιπωρίαν· σὺ δὲ μοι νῦν μείζον ἐποίησας διὰ τῆς ἐναγχῶς ἐπιστολῆς τὸ δέ, καὶ τὸ ἀγῶνα τῷ παντὶ χαλεπώτερον ἔδειξας· ἐν ταύτῃ παρὰ τὸ θεῶν τελέχθαι με τῇ μερίδι λέγων, ἐν ἣ πρῶτον Ἡρακλῆς καὶ Διόνυσος ἐγένεσθην, φιλοσοφῶντες ὁμῶ καὶ βασιλεύοντες, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τῆς ἐπιπολα-

πιπολαζέσης κακίας ανακαθαρόμε-
νοι γῆν τε καὶ θάλασσαν. Κε-
λεύεις δὲ πᾶσαν ἀποσεισάμενον
σχολῆς ἐννοίαν ἢ ρασώνην, σκοπεῖν
ὅπως τῆς ὑποθέσεως ἀξίως ἀγωνι-
μεθα. εἶτα ἐπ' ἀδλοῖς τῶν νομοθετῶν
μ. 262. ἀπάντων μέμνησαι, Σόλων, Πιττα-
κῆ, Λυκούργου καὶ τῶν ἀπάντων
μείζονα χρῆναι παρ' ἡμῶν λέγεις τῆς
ἀνθρώπου ἐν δίκῃ νῦν περιμένειν.
Τῆτοις ἐγὼ τοῖς λόγοις ἐντυχῶν
ἐξεπλάγην μικρῶ· σοὶ μὲν γὰρ ὑπε-
λάμβανον ἑδαμῶς θεμιτὸν κολακεύ-
ειν ἢ ψεύδεσθαι· ἐμαυτῶ δὲ συνειδῶς,
φύσεως μὲν ἕνεκα, διαφέρειν ἑδὲν,
ἔτε ἐξ ἀρχῆς, ἔτε νῦν ὑπέβαν·
φιλοσοφίας δὲ ἐραστῆντι μόνον.
Τὰς γὰρ ἐν μέσῳ σιγῶ τύχας, αἱ
μοι τ' ἐρωτα τῆτον ἀτελῆ τέως ἐφύ-
λαξαν. Οὐκ εἶχον ἔν ὅτι χρῆ πε-
ρὶ τῶν τοιούτων λόγων συμβαλεῖν,
ἕως ἐπὶ νοῦν ἦγεν ὁ θεός· μή πο-
τε ἄρα προέρεπειν ἐθέλεις διὰ τῶν
ἐπάνων, καὶ τῶν ἀγώνων δεῖξαι τὸ
μέγεθος, οἷς ἀνάγκη πᾶσα τ' ἐν
πολιτείᾳ ζῶντα παραβεβλήσθαι
τὸν ἀπαντα χρόνον. τῆτον δὲ ἀπο-
τρέποντός ἐσι πλέον, ἢ πρὸς τὸν βί-
ον παρορμῶν. Ὡσπερ γὰρ εἴ τις
τ' πορθμὸν τ' παρ' ὑμῖν πλέων, καὶ
ἑδὲ τῆτον ῥαδίως, ἑδὲ εὐκόλως ὑ-
φιστάμεν, ἀκέρῃ παρὰ τῆ μαν-
τικῆν ἐπαγγελλομένην τέχνην, ὡς
χρεῶν αὐτὸν τ' Αἰγαῖον ἀναμετρή-
σαι, καὶ τ' Ἴόνιον, καὶ τῆς ἕξω θα-
λάσσης ἀψάσθαι. καὶ νῦν μὲν ὄρας,
ὁ προφήτης λέγοι, τείχη καὶ λιμέ-
νας· ἐκεῖ δὲ γενόμεν, ἑδὲ σκο-
πιαν, ἑδὲ πέτραν ὄψῃ· ἀλλ' ἀγαπή-
σεις καὶ ναῦν πόρρωθεν καλιδῶν προσ-
ειπεῖν τῆς ἐπιπλέοντας· καὶ τῆς γῆς
ὄψῃ ποτε ἀψάμεν, τῶ θεῶ πολ-
λάκις, " πρὸς αὐτῶ γῆν τῶ τέλῃ
τῆ βίᾳ, τυχεῖν ὄραμα, καὶ τῆν τε ναῦν

Voss.
ἐπιπλέον-
τας

Deest
πρὸς τῆ
ξῆ

A illorum temporibus emerferat, improbita-
te ac nequitia repurgabant. Ad hæc hor-
tatus es, ut otii commoditatisque cogita-
tione omni remota, consideraremus quo-
modo pro eo, ac proposito dignum est,
certamen obiremus. Post hæc vero legis-
latorum omnium mentionem attigisti, So-
lonis, Pittaci, Lycurgi, & id genus aliorum:
ac denique subjecisti, jure nunc a nobis ho-
mines majora quam ab illis expectare.
B His ego perlectis sermonibus propemo-
dum stupore sum defixus. Nam nec adu-
lari, vel mentiri, tibi fas esse arbitrabar; neque
mihi, quod ad naturam attinet, excellens
quicquam vel ab initio insitum, vel modo
concessum animadverteram; hoc unum
sentiebam, Philosophiæ me duntaxat ama-
torem fuisse. Taceo calamitates eas, quæ
mihi interea contigerunt, quæque ut im-
perfectus ille amor maneret, hæcenus fe-
cerunt. C Quamobrem quid de istiusmodi
sermonibus tuis conjicerem, nihil habe-
bam, donec illud mihi divinitus est inje-
ctum: cogitandum esse, ecquid laudibus
istis cohortati me cuperes, ac certaminum
declarare magnitudinem; quibus eum ob-
jici perpetuo necesse est, qui in gubernan-
da republica versetur. Atqui istud ipsum
deterrentis potius est, quam ad hoc vitæ
genus excitantis. Ut enim si quis in vestro
illo freto navigans, ejusque fluctus ægre su-
stinens, vatem aliquem sibi denunciantem
audiret: Ægæum ipsi pelagus emetiendum
esse, tum Ionium, & externum mare trans-
mittendum; itaque vates ille diceret: Nunc
tu quidem mœnia portusque prospicis, at
illuc cum veneris, ne speculam quidem in-
tuebere, vel scopulum, sed beatum te pu-
tabis, si vel navem e longinquo cernere po-
tueris, ac vectores salutare; tum frequenti-
bus hoc a Deo votis postulabis, ut vel sub
ipsum exitum vitæ appulsus ad terram, por-
tum

tum tandem aliquando contingas, atque & incolumem reddere navem, & vectores ipsos salvos ac periculis omnibus ereptos propinquis illorum ac necessariis exhibere possis, ac demum corpus tuum terræ, communi omnium matri, committere; hoc vero ita fortassis eventurum, ut ad extremam illam usque diem incertum sis habiturus. Num igitur, cum ejusmodi ab eo vate ille didicerit, vel in propinquo aliquo mari oppido habiturum putas? aut non potius spretis omnibus divitiis, ac negotiationis commodis, notis ac familiaribus permultis, peregrinis amicitiiis, gentium ac civitatum perlustratione neglecta, illud ab Epicuro Neoclis filio sapienter dictum esse judicaturum, cum *latentem vivere* suadebat? Tu vero istud ipsum videris animadvertens, jactis in Epicurum convitiis animos nostros præoccupare, atque ejusmodi sententiam extorquere voluisse. Sic enim dicis: negotii expers otium, & illas in ambulationibus disputationes laudare, illi esse consentaneum. Ego vero non recte Epicuro ita visum esse, jamdudum habeo penitusque persuasum: utrum autem ad rempublicam capessendam quemvis hortari oporteat, etiam illum, qui minus natura comparatus sit, quique id perfecte nondum præstare possit, de hoc fortasse diligentius quærendum fuerit. Nam & Socratem ferunt multos a foro & suggesto, cui non admodum idonei videbantur, abstraxisse; Glauconem autem illum, & Clinix filium avocare quidem inde conatum esse, sed juvenis hujus impetum cohibere ac pervincere non potuisse. Nos invitos, & hoc intelligentes cogemus scilicet, ac bono & audaci esse animo jubebimus iis in rebus capessendis, quarum exitus non virtutis est præstare solius, neque animi quantumlibet recti, sed fortunæ multo magis ubique dominantis, & eo sapius inclinare cogentis, quo negotiorum cursus incubuit? Chrysippus sane cæteroqui sapiens & esse & ita judicatus fuisse merito videtur: at idem tamen, quod fortunam, atque casum, & id genus alias cau-

Α σῶαν παραδῆναι, καὶ τὰς ἐπιπλεονίας ἀπαθεῖς τοῖς οἰκείοις κακῶν παρὰ τὸ σῶμα τῇ μητρὶ γῆ δῆναι. τῶν δὲ ἐξόμενον ἴσως, ἀδύνατον εἶναι σοὶ μέχρι τῆς τελευταίας ἐκείνης ἡμέρας. Ἀρ' οὐ τῶν ἀκέραιων λόγων ἐκείνων, πόλιν γὰρ οἰκῆν ἐλέσθαι πλησίον θαλάσσης· ἔχει δὲ χάριεν εἰπόντα πλάτω, καὶ τοῖς ἐξ ἐμπορίας ἀγαθοῖς περιγιγνομένοις, γνωρίμων πολλῶν, ξενικῆς Φιλίας, ἰσοείας, ἐθνῶν, καὶ πόλεων ὑπεριδόντα, σοφὸν ἀποφαίνειν τὸ τῶν Νεοκλέους, ὅς κελεύει λαθεῖν βιώσαντα; καὶ σὺ δὲ εἰμας τῶν καλαμαθῶν, προκαλαμβάνειν ἡμῶν τὰς εἰς τὸ Ἐπίκρουσιν λοιδορίας, καὶ προσεξάγειν τὴν τοιαύτην γνώμην. Φῆς γὰρ πρὸς σχολὴν ἐπαρνεῖν ἀπρόγμονα, καὶ διαλέξεις ἐν περιπάτοις προσήκειν [ἐν] ἐκείνῳ. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ἔκαλῶς Ἐπικύρω ταῦτα ἐδόκει, πάλαι καὶ σφόδρα πείθομαι. εἰ δὲ πάνθ' ὄντα ἐπὶ πολιτείαν προέβλεπον ἄξιον, καὶ τὸ ἥττον πεφυκότα, καὶ τὸ ἔπω τελέως δυναμένον, ἐπὶ πλείστον ἴσως διαπορῆσαι χεῖρ. λέγουσι γὰρ τοὶ καὶ τὸ Σωκράτη πολλὰς μὲν ἔσφοδρα ἔχοντας, ἀπαγαγεῖν τῶν βήματων· Γλαύκωνα δὲ ἐκείνον, ὡς Ξενοφῶν λέγει, καὶ τὸ τῶν Κλεινῆς παῖδα, πειραδοῦναι μὲν ἐπισχεῖν, ἔδυνήθηνα δὲ περιγενέσθαι τῶν νεανίσκων τῆς ὀσμῆς. ἡμεῖς δὲ καὶ ἀκοντας, καὶ ξυμῆτας ἀδύτων, προσαναγκάσομεν θάρρειν ὑπὲρ τηλικῶτων κελεύοντες, ὡς ἐν ἐκείνῳ μόνον ἐστὶν, ἔδὲ προσεξεσις κυρία καὶ ὀρθή· πολὺ δὲ πλεονὴ τύχη κρατῆσα πάντα, καὶ βιαζομένη ῥέπειν ἢ περὶ ἂν ἐθέλη τὰ πράγματα. Χρύσιππος δὲ εἰπὼν τὰ μὲν ἄλλα σοφός ἐστιν, καὶ νομισθῆναι δίκαιον· ἀγνοήσας δὲ τὴν τύχην, καὶ τὸ ἀδύνατον, καὶ τινὰς ἄλλας αἰτίας τοιαύτας

τοιούτων ἐξώθεν τοῖς πρακτικοῖς παρεμπιπύσας, ἢ σφόδρα ὁμολογούμενα λέγειν, οἷς ὁ χρόνος ἡμᾶς διὰ μυσίων ἐναργῶς διδάσκει παραδειγμάτων. Πῶ γὰρ εὐτυχῆ καὶ μακάριον Κάτωνα φήσομεν; πῶ δὲ Δίωνα ἢ Σικελιώτην εὐδαίμονα; οἷς τῶ μὲν ἀποθανεῖν ἐμελεν ἴσως ἔδεν, τῶ δὲ μὴ λείπειν ἀτελεῖς τὰς πράξεις, ἐφ' ἃς ἐξ ἀρχῆς ὤρμησαν, καὶ σφόδρα ἐμελε, καὶ πάντα ἂν εἴλοντο παθεῖν ὑπὲρ τούτων; σφαλῆνες δὲ ἐπ' ἐκείνοις, εἰ μὲν εὐσχημόνως ἐφεροῖν ὡσπερ ἐν λέγεται τὴν τύχην, οἷον ὀδυώμενοι παραμυθίαν ἔσχον ἐκ τῆς ἀρετῆς ἢ μικρὰν εὐδαίμονες δὲ ἐκ ἂν λέγοιτο, ἢ καλλίστων πράξεων διημαρτηκότες πλὴν ἴσως διὰ τὴν Στωϊκὴν ἔνστασιν. πρὸς ἣν ῥητέον, ὡς ἢ ταυτόν ἐστιν ἐπαρνεῖσθαι καὶ μακαρίζεσθαι καὶ εἰ φύσει τὸ ζῶον εὐδαίμονίας ὀρέγεται, κρεῖττον εἶναι τὸ κατ' ἐκείνην μακαρίζον τέλος ἢ τῶ κατ' ἀρετὴν ἐπαίνου μαρτυρούμενον. ἥκιστα δὲ φιλεῖ τῆς εὐδαίμονίας ἢ βεβαιότης τῆς τύχης πιστεύειν. καὶ τὰς ἐν πολιτεία ζῶντας ἐκ ἔνεστιν ἀνευ ταύτης ἀναπνεῖν, τὸ δὲ λεγόμενον * καὶ πεποικίασιν καὶ τραυλοῦ λόγοι καθάπερ οἱ τὰς ιδέας εἴτε ἀληθῶς θεωροῦντες, εἴτε καὶ ψευδῶς σπιλιθέντες, ἐν τοῖς ἀσωμάτοις ἢ νοητοῖς ἰδρῦσθαι πᾶ, ἢ τυχαίων ὑπεράνω πάντων ἢ τῶ Διογένης ἐκείνου,

Vide
Nor. &
Observat.

Ἄπολιν, ἄοικον, πατρίδ' ἐσε-
ρημένον,

ἐκ ἔχοντα μὲν εἰς ὃ, τι παρ' αὐτῆς εὐπάθη, καὶ τὴν ἀντίον ἐπὶ τινὶ σφαλῆ-
τῆτον δὲ ὃν ἢ συνήθεια καλεῖν εἴωθε,
καὶ Ὅμηρ' πρῶτ'.

Iliad. B,
v. 25.

Ἄλλοι τ' ἐπιτετραφάλαμ καὶ τόσ-
σα μέμηλεν,

πῶς ἂν τις ἐξω τύχης ἀπαγαγῶν
[μὴ] θεῶν φυλάσοι; πάλιν δὲ αὐ-

As, quæ inter agendum extrinsecus inci-
dunt, ignoraret, non multum iis consen-
tanea dixisse, quæ nos manifestis exemplis
longinqui temporis experientia perdocuit.
Etenim quo tandem modo beatum felici-
cemque Catonem dicere possumus? quo-
modo item fortunatum Dionem Siculum?
qui mortem quidem ipsam fortasse mini-
me curabant; illud vero præcipue, ut ne af-
fecta & inchoata illa relinquerent, quæ ini-
tium susceperant, pro quibus nihil non libenti
animo pertulissent? Sed cum ejusmodi in
rebus spes illos fefellisset, si quidem id quod
acciderat moderate ferrent; quemadmo-
dum tulisse dicuntur; non mediocre solati-
um ex virtute sua capiebant, fortunati
vero appellari nullo modo poterant, qui ab
tam egregiis conatibus aberrassent; nisi forte
secundum Stoicum propositum ac decre-
tum. Contra quod illud excipi potest: non
idem esse collaudari, ac beatum prædicari;
ac si natura felicitatis appetens est animal,
beatum ex ejus possessione pronun-
ciari, præstantiorem esse finem, quam
ex virtute esse laudabilem. Porro felicitatis
securitas nequaquam solet fortunæ con-
fidere: qui autem ad tractandam rempubli-
cam accedunt, ne respirare quidem, quod
vulgo dicitur, sine ipsa possunt, * * &
ducem sermones fecerunt. Ut qui ideas
seu vere contemplantur, seu falso composi-
tas in corporis expertibus & intelligibili-
bus supra fortuita omnia collocant: aut
quemadmodum a Diogene prædicatus ille,
*urbe, atque tecto penitus, ἔσ' patria ca-
rens,*

qui ut nihil habet, in quo fructum aliquem
ex illa capiat; ita e contrario nihil in quo
detrimentum accipiat. At is, quem con-
suetudo ita nominat, & primus omnium
Homerus,

*cui populi imperium ἔσ' rerum commissa
potestas;*

qui tandem ipsum extra fortunæ aleam con-
stituens, iis, quæ in oratione sua posuerat,
consentanea loquetur? Rursus cum eun-
dem

dem illi subjecerit, quanto ipsum apparatu, quantaque prudentia opus habere putabit, ut inclinationes vicissitudinesque fortunæ, quæ in utramque partem accidunt, uti ventorum gubernator, honeste ac decore sustineat? Nec illud duntaxat est admiratione dignum, oppugnantis illius impetus fortiter excipere; sed longe hoc admirabilius est, dignum se illius beneficiis ostendere. His enim maximus rex ille domitor Asiæ captus ac superatus est, qui Dario atque Xerxe a superiorem se insolentiosemque præstitit, postquam illorum imperium est adeptus. Iisdem telis expugnati sunt Persæ, Macedones, Athenienses, Syracusii, Lacedæmoniorum magistratus, Romanorum duces, innumeri demum Imperatores. Finis nullus erit si singulos percenseam, qui propter divitias, victorias, deliciasque perierunt. At qui calamitatum fluctibus obruti ex liberis servi, ex generosis humiles, & ex splendidissimis vilissimi abjectissimique sunt facti, quid eos tanquam e tabella descriptos commemorare nunc attinet? Utinam huius generis exemplis humana vita careret! Sed istiusmodi rebus neque vacat hodie, neque vacabit unquam, quamdiu hominum in terris genus existet. Ac ne solus ipse fortunæ summum in rebus gerendis dominatum assignare videar, Platonis tibi verba ex admirabili illo de Legibus opere subjiciam: quæ quanquam apud scientem, imo apud eum, a quo ista ipsa sum edoctus, eloquar; tamen ut hoc argumento palam faciam, nequaquam ex ignavia me ita sentire, illam Platonis sententiam hic adscribam, quæ est ejusmodi: *Deum quidem universa, & cum Deo fortunam & occasionem humana o-*

A τὸν ὑποτίθης ταύτη, πόσης αὐτῷ δεῖν οἴσεται τῆς παροσκευῆς, καὶ φρονήσεως πηλίκης, τὰς ἐφ' ἐκείνην ῥοπὰς, καθάπερ πνεύματι κυβερνήτην, εὐσχημόνως φέρει; Οὐκ ἔστι θαυμαστὸν ἀντιτάξασθαι προσπολεμιστῆ μόνον αὐτῇ· πολὺ δὲ θαυμασιώτερον τῶν ὑπαρξάντων παρ' αὐτῆς ἀγαθῶν ἄξιον φανῆναι. Τέτοις ὁ μέγιστος ἐάλω βασιλεὺς ὁ τὴν Ἀσίαν καταστρέψαμεν, Δαρείος καὶ Ξέρξης.

B χαλεπώτερος, καὶ μᾶλλον ἀλαζών. *μ. 264.* Φανείς, ἐπειδὴ τῆς ἐκείνων ἀρχῆς κατέστη κῆρυξ. Τέτοις ἀλόντες τοῖς βέλεσι ἀρδὴν ἀπώλοντο Πέρσαι, Μακεδόνες, ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος, Συρακούσιοι, τὰ Λακεδαιμονίων τέλη, Ῥωμαίων στρατηγοὶ, καὶ ἐπ' αὐτοῖς αὐτοκράτορες μύριοι. Πολὺ μῆτις ἂν γένοιτο πάντας ἀπαριθμημένους διὰ πλεῖστον καὶ νίκας, καὶ τρυφὴν ἀπολομένους. Ὅσοι δὲ ὑπὸ τῆς δυσπραγίᾳ ἐπικλυθέντες δόλοισι μὲν αὐτῶν ἐλευθέρων, ταπεινοὶ δὲ ἀντιγεννησάντων, καὶ σφόδρα εὐτελεῖς ἀντὶ τῆς προόδου σεμνῶν ἀπάσιν ὠφθησαν; τί με χεῖρ νῦν ὥσπερ ἐκ δέλτου μελαγράφοντα καταλέγει; εἰ γὰρ ὠφείλει ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἀπορῆν παραδειγμάτων τοιούτων. Ἄλλ' ἔτε ἐστίν, ἔτι ἂν γένοιτο ποτε τῶν τοιούτων ἐνδεὲς πρᾶγμα.

C Δράτῶν, ἕως ἂν τὸ τῶν ἀνθρώπων διαμένη γένῃ. Ὅτι δὲ ἐγὼ μόνος τὴν τύχην ἐπὶ πλείστον ἐν τοῖς πρακτέοις κρατεῖν νεόμικτα, λέγομι' ἂν ἤδη σοι τὰ τῶν Πλάτωνος ἐν τῷ θαυμασίῳ Νόμῳ, εἰδοῦσι μὲν καὶ διδάξαντί με· ἀπόδειξιν δὲ ὥσπερ τῶ μὴ θαυμάειν ποιῶμεν, παραγέγραφα σοι τὴν ῥῆσιν ὡδὲ πως ἔχουσιν. Θεὸς μὲν πάντα, καὶ μετὰ θεῶν τύχη καὶ κέρητα ἀνθρώπινα διακυβερνᾷ. *Plato 4, 4 p. 709B. lib. IV de Leg. τὰν ἀνθρώπινα Stallbaum*

Alexander Macedo

Voss. Συρρακούσιοι

παύλα· ἡμερώτερον μὲν " τρίτον συγ-
 χωρήσαι, τέτοις δὲ ἐπεσθαι τέχνην."
 εἶτα ὁποῖον εἶναι χρὴ τὴν τεχνίτην καὶ
 δημιουργὸν τῶν καλῶν πράξεων, καὶ
 βασιλέα θεὸν ὑπογράφων· " γινώ-
 σκων ὁ Κρόνος ἄρα, καθάπερ ἡμεῖς,
 Φησὶ, διεληλύθαμεν, ὡς ἀνθρωπεία
 φύσις ἐδάμη ἐδέρμια ἰκανὴ τὰ ἀνθρώ-
 πινα διοικῆσα ἀδιοικράτωρ πάντα,
 μὴ ἔχ' ὑβρεῶς τε καὶ ἀδικίας μεσῶ-
 δαι. ταῦτ' ἐν διανοόμενῳ, ἐφίση
 " τότε βασιλέας, καὶ ἀρχοντας ταῖς
 πόλεσιν ἡμῶν ἐκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ
 γένεθαι θεοτέρας καὶ ἀμείνουσιν δαίμο-
 νας, οἷον νῦν ἡμεῖς δρωμεν τοῖς ποιμνί-
 οισι, καὶ ὅσων ἡμεροὶ εἰσιν ἀγέλαι· ἐ-
 βῆς βοῶν, ἐδ' αἴγας αἰγῶν, ἀρχοντας
 ποιῶμεν αὐτοῖς τινάς· ἀλλ' ἡμεῖς αὐ-
 τῶν δεσπόζομεν, ἀμείνου ἐκείνων γέ-
 νου. ταῦτόν " δὴ καὶ ὁ θεὸς Φιλάν-
 θρωπος ἂν [τὸ γένος] ἀμείνου ἡμῶν
 ἐφίση τὸ τὴν δημιουργῶν· ὁ δὲ πολλῆς μὲν
 αὐτοῖς ῥασιώης· [διὰ] πολλῆς δ' ἡμῶν,
 ἐπιμελούμενον ἡμῶν, εἰρήνην τε, καὶ αἰ-
 εῶνομιάν καὶ ἀφθονίαν δώσ'· καὶ [δὴ] ἀφθονίαν δίκης παρεχό-
 μενον, ἀσασίας καὶ εὐδαίμονα τὰ
 τῶν ἀνθρώπων ἀπειργάζεσθαι γένη. Λέ-
 γει δὲ καὶ νῦν ἔστος ὁ λόγος ἀληθεία
 χρώμενος, " ὅσων πόλεων μὴ θεός,
 ἀλλὰ τις ἀρχὴ θνητός, ἐκ ἔσι κακῶν
 αὐτοῖς ἐδὲ πόνων ἀνάψυξις. ἀλλὰ μι-
 μεσθαι δὲν ἡμᾶς οἷμαι πάση μηχανῇ,
 τὴν ἐπὶ τῷ Κρόνῳ λεγόμενον βίον, ἢ
 ὅσον ἐν ἡμῶν ἀθανασίας ἔνεσι, τῶν
 πειθομένων δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ, τὰς τε
 οἰκῆσεις, καὶ τὰς πόλεις διοικεῖν τὴν
 τῶν δὲ διανομὴν ὀνομάζοντες νόμον. εἰ
 δὲ ἀνθρωπῶν εἰς ἢ ὀλιγαρχία τις,
 ἢ δημοκρατία ψυχῆν ἔχουσα ἡδονῶν,
 καὶ ἐπιθυμιῶν ὀρεγομένην, καὶ πλη-
 ρεσθαι τῶν δεομένων ἄρξαι δὴ πό-
 λεως τινός ἢ ἰδιώτου, καταπατήσας
 τῶν νόμων, ἐκ ἔσι σωτηρίας μηχανή.
 ταύτην ἐγὼ σοὶ τὴν ῥῆσιν ἐξεπίτηδες
 στεγούσαν δὲ σὺ δὲν, ἀλλ' ἀγνύτω καὶ ἀπλήστω κακῶ νοσημαξιζυρεχόμενῳ

A nnia gubernare; mitius vero esse tertium
 concedere, artem illis adjungi comitem oportere.
 Deinde qualem esse praclarorum
 facinorum effectorem, & opificem, ac re-
 gem Deum oporteat, ita declarat: Cum
 igitur Saturnus, inquit, cognosceret, id quod
 antea diximus; naturam hominis nullam satis
 idoneam esse, quae si summo jure auspiciisque
 suis humana omnia gubernet, non insolentia
 injustitiaeque compleatur; hoc, inquam, ani-
 mo cogitans, reges tunc nostris civitatibus
 & magistratus non homines praefecit, sed di-
 vinioris cujusdam naturae praestantiorisque
 demones: quemadmodum nos in gregibus
 ac mansuetarum pecudum armentis faci-
 mus. Non enim boves bubus, neque capras
 capris praesse jubemus; sed nos ipsi,
 qui praestantioris sumus generis, illis domi-
 namur. Similiter Deus, ut est hominum a-
 mnas, excellentius quoddam nobis genus praes-
 fidere voluit, quod ingenti tum sua tum no-
 strae facilitate ac commoditate, nostri curam
 suscipiens, nec non pacem ac pudorem &
 abundantem justitiae copiam praebens, genus
 omne mortalium quiete ac felicitate conti-
 nebat. Atque ea nunc quidem illud verita-
 ti consentaneum profitetur oratio: quibus re-
 gendis civitatibus non Deus ipse, sed morta-
 lis quispiam praesit, nullam iis unquam a la-
 boribus ac molestiis respirationem futuram.
 Quamobrem omni ope nobis imitandum vitae
 genus illud praecipit, quod sub Saturno fuisse
 vetere proverbio contritum est: ac pro eo,
 quantum immortalitatis in nobis reliquum
 est, ex ejus praescripto, publice privatimque
 domos ac civitates administrandas; ut νό-
 μον, id est, legem, mentis distributionem in-
 terpretemur. Sin est, ut unus aliquis homo,
 sive pauci, sive populi multitudo, summam
 rerum penes se habeant; iidemque voluptati-
 bus, & cupiditatibus deditas animas suas,
 iis ipsis explere gestiant, & proculcatis legi-
 bus civitati alicui, vel privato homini praes-
 sint, nulla ratio superest obtinenda salutis.
 Hunc Platonis locum integrum tibi eo con-

4, 6, p. 713C

Stallbaum

οὐδ' ἐπὶ Stallbaum

αὐτοῖσι τίνας Stallbaum

ἀλλὰ ἡμεῖς δὲ

ἔρα καὶ ἰσχυρὰ

οὐδ' ἀδελφῶν δὲ

ἐπιμελουμένων δὲ

ἔρα καὶ ἰσχυρὰ

στ. δὴ, non δὲ

ὡς δὲ ἄρ' ἀρ

πόλεων

τὰς τ' ἑστ.

δ' Stallb.

ἢ τινος Stallb.

ἔρα καὶ ἰσχυρὰ

ἔρα καὶ ἰσχυρὰ

Voss. τέτοις συγχορησῶν τρίτον ἢ π. τεχ.

abest. A Plat. loco vox τότε

Plat. legitur ἀρα

ἀν. καὶ ἀφθον.

apud Plat. ὅσον ἂν πολ. & ἀρχή

apud Plat. ὀνομάζοντες

Voss. ἔχουσαν

Voss. εἰρηνομένην

ἔρα καὶ ἰσχυρὰ

ἔρα καὶ ἰσχυρὰ

ἔρα καὶ ἰσχυρὰ

filio d
 dultera
 ferre;
 omni
 quid u
 Audis q
 condicio
 divinum
 anima fu
 ejiciat, n
 cororis
 si quis cu
 dum vi
 tu tandem
 tranquillit
 urbana, m
 istimas? A
 laboribus
 illos meos
 ponerem,
 cis & cogn
 pud vos pr
 penitus tibi
 in Ionia apu
 amicitia con
 mihi multum
 delictis illis
 gnoras. Q
 regre sum pr
 nosti, quem
 Araxium sp
 lum adjuvare
 iam pro egr
 quas a vicini
 mentes duos i
 morbo priori
 ne imbecillur
 ante interjecta
 in Graeciam, q
 tique dicerent

filio descripsi, ne me dissimulantem & adulterantem crederes veterum dicta proferre; quæ ut eorum fortasse similia, sic non omnino vere contexta videantur. Verum quid iis de rebus verus sermo proficitur? Audis quemadmodum, licet homo naturæ conditione sit, animo illum ac proposito divinum esse ac dæmonem oporteat: ut ex anima sua quicquid mortale ac ferinum est ejiciat, nisi quantum de illarum rerum usu corporis salus ac necessitas requirit? Hæc si quis cum animo suo reputans, ad tam arduum vitæ genus trahi sese vereatur, num tu tandem amplectendam illam Epicuri tranquillitatem, hortos, Atheniensium suburbana, myrtos, ac Socratis cubiculum existimas? At ego nunquam ista visus sum laboribus anteferre. Et quidem labores illos meos & ærumnas tibi perlibenter exponerem, quique mihi quondam ab amicis & cognatis terrores objecti sint, cum apud vos primum doctrinis institueres; nisi penitus tibi essent illa perspecta. Sed quæ in Ionia apud genere mihi propinquum, sed amicitia conjunctiorem, in peregrini, neque mihi multum cogniti hominis, Sophistæ videlicet illius, gratiam egi, profecto non ignoras. Quid? non amicorum causâ peregre sum profectus? Nam & de Carterio nosti, quemadmodum ad sodalem meum Araxium sponte nec vocatus adierim, ut illum adjuvarem, proque ipso supplicarem. Jam pro egregiæ Aretæ bonis, & injuriis quas a vicinis acceperat, nonne bis intra menses duos in Phrygiam veni; quamvis ex morbo priori defatigatione contracto plane imbecillum corpus haberem? Postremo ante interjectam illam meam profectionem in Græciam, quando in extremum, ut plerique dicerent, discrimen adductus in co-

ἄλλην παρεγραψάμην, μή με κλέπτειν ὑπολάβῃς, καὶ κακουργεῖν, μύθους ἀρχαίως προφέροντα· τυχὸν μὲν, ἐμφερώς, & μὴν ἀληθῶς πάντῃ συγκειμένους. Ἄλλ' ὁ γε ἀληθῆς ὑπὲρ αὐτῶν λόγος τί φησὶν; ἀκείεις ὅτι καὶ ἀνθρώπος τις ἢ τῇ φύσει, θεῖον εἶναι χρεὶ τῇ προαιρέσει, καὶ δαίμονα, πᾶν ἀπλῶς ἐβαλόντα τὸ θνητὸν καὶ θηριῶδες τῆς ψυχῆς· πλὴν ὅσα ἀνάγκη διὰ τὴν τῶ σῶματι παρεμένειν σωτηρίαν; Ταῦτα εἰ τις ἐννοῶν δέδοικεν ἐπὶ τηλικῶτον ἐλιόμενον βίον, ἄρα σοι φαίνεται τὴν Ἐπιχέρειον θαυμάζειν ἀπραγμοσφῆν, καὶ τὰς κήρας, καὶ τὸ προάσειον τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὰς μυρρίνας, καὶ τὸ Σωκράτους δομάτιον; ἀλλ' ἐν ἔσει ὅπως γὰρ ἐγὼ ταῦτα προσημῆσας τῶν πόνων ἠφθην· ἠδὲ ἴσα ἀνσοιτὰς ἐμαυτῶ πόνους διεξῆλθον, καὶ τὰ ἐπιπρεμασθέντα· παρὰ τὸ Φίλων, καὶ συγγενῶν, ὅτε τὸ παρ' ὑμῖν ἡγερόμην παιδείας, δείγματα, εἰ μὴ σφόδρα αὐτὸς ἠπίσασο. Ταῦτα δὲ ἐν Ἰονίᾳ πρὸς τὸ καὶ γένει προσήκουσα, καὶ Φιλία μᾶλλον οἰκείον ὄντα, μοι πραχθέντα πρότερον ὑπὲρ ἀνδρῶς ξένου μικρῶ παντελῶς γνωρίμα μοι γενομένου, τῶ σοφιστῶ Φημί, λελήθειν ἐδέν σε. ἀποδημίας δὲ ἔχ ὑπέστην τῶν Φίλων ἔνεκα; καὶ τοὶ Καρτερίῳ μὲν οἶδ' ὅπως σωηράμην πρὸς τὸ ἑτάειρον ἡμῶν ἀφικόμενον Ἀράξιον, ἀκλήτῳ ὑπὲρ δὲ αὐτῶ δεησόμενον. Ὑπὲρ δὲ τὸ θαυμασίας Ἀρετῆς κλημάτων, καὶ ὧν ἐπεπόνθη παρὰ τὸ γειτόνων, ἐν εἰς τὴν Φρυγίαν τὸ δεύτερον ἀφικόμενον, ἐν ἔδὲ ὅλοις μησιδύο, ἀδενῶς ἤδη μοι παντελῶς ὄντι τῶ σῶματι διὰ τὴν ἐπιγενομένην ὑπὸ τῆς πρότερον κακοπαθείας ἀρρώστιαν; Ἄλλα δὴ τὸ τελευτήσον πρὸ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα διαγενομένης ἡμῶν ἀφίξεως, ὅτε περὶ τῶν ἐσχάτων, ὡς ἀν εἶποιεν οἱ πολλοὶ, κινδυνεύων

κινδυνεύων ἐγὼ τῷ στρατοπέδῳ παρέ-
 μενον, ὁποίας ἔγραφον τὰς ἐπιστολάς
 πρὸς σε, νῦν ὑπομνήσθητι, μή ποτε
 ὀδυρμῶν πλήρη, μή τι μικρὸν, ἢ τα-
 πεινὸν, ἢ λίαν ἀγεννὲς ἐχέσας. Ἀ-
 πιών ᾗ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάλιν, ὅτε
 με Φεύγειν ἐνόμιζον πάντες, ἔχ' ὡς
 ἐν ἐορτῇ τῇ μεγίστῃ τὴν τύχην ἐπαι-
 νῶν, ἠδίστην ἔφην εἶναι τὴν ἀμοιβὴν ἔ-

*Versus Homerici, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον, χρύσεια
 & Niado 9226 χαλκείων ἐκατόμβοι ἐννεαβοίων ἔφην*

ἀντηλλάχθαι; ἔτως ἀντὶ τ' ἐμαυτῶ ἐ-
 σίας τὴν Ἑλλάδα λαχὼν, ἐγαννύμην, B
 ἐκ ἀγρῶν, ἐκ κῆπον ἔδωμάτιον ἐκεῖ
 κεκλήμεν. Ἀλλὰ ἴσως ἔοικα ἐγὼ
 τὰς μὲν δυσπραγίας ἐκ ἀγεννῶς Φέ-
 ρειν, πρὸς δὲ τὰς παρὰ τ' τύχης δω-
 ρεῖας ἀγεννῆς τις εἶναι καὶ μικρός; ὅς
 γε ἀγαπῶν τὰς Ἀθήνας μᾶλλον τῶ
 νῦν περὶ ἡμᾶς ὄγκος καὶ σχολὴν δὴ
 πρῶθεν ἐκείνην ἐπαυῶν· διὰ δὲ τὸ πλῆ-
 θος τῶν πράξεων, τῶτον ἀγτιώμεν C
 τ' βίον. Ἀλλὰ μή ποτε χρὴ περὶ ἡ-
 μῶν ἀμεινον κρίνειν, ἐκ εἰς ἀπραξίαν,
 καὶ πρᾶξι βλέποντας· μᾶλλον δὲ, εἰς
 τὸ, γνῶθι σαυλόν· καὶ τὸ,

Ἐρδοὶ δ' ἕκαστος ἢν τι εἰδείη τέ-
 χην.

Μεῖζον ἔμοιγε φαίνεται τὸ βασιλεύ-
 ειν, ἢ κατ' ἀνθρώπον, καὶ φύσεως
 δεῖσθαι δαμμονιωτέροις βασιλεύς·
 ὡς περ ἐν καὶ Πλάτων ἔλεγε, καὶ
 νῦν Ἀριστοτέλης εἰς ταῦτο σωτεί- D
 νοντα παραγράφῳ λόγον· ἔγλαυ-
 κα Ἀθηναίοις ἀγῶν, ἀλλ' ὅτι μὴ
 παντάπασιν ἀμελῶν τῶν ἐκείνης
 λόγον, δεικνύμεν. Φησὶ δὲ ὁ
 ἀνὴρ ἐν τοῖς πολιτικοῖς συγγράμ-

3, 15 p. 1286 Aristot.
 alterius vol. lib. III.
 minis editionis Polit.
 2. Βοκκετ. cap. xv.
 τὰς πόλεον, πῶς ἔξει τὰ περὶ τῶν τέκνων;

μασιν· εἰ δὲ δὴ τις ἀρεῖον θεῖη τὸ
 βασιλεύεσθαι τὰς πόλεσι, πῶς ἔξει
 τὰ παρὰ τῶν τέκνων; πότερον καὶ
 τὰς πόλεον, πῶς ἔξει τὰ περὶ τῶν τέκνων;

A mitatu manebam; recordare cujusmodi ad
 te dederim litteras, utrum querelis ac ge-
 mitibus refertas, aut pusillum præ se ani-
 mum & abjectum ac nimis obnoxium fe-
 rentes. Cum autem rursus in Græciam
 abiissem; quam quidem relegationem o-
 mnes interpretabantur; nonne velut in ce-
 leberrimo quodam festo, fortunam collau-
 dans, jucundissimam mihi commutationem
 illam esse dixi; ac revera id quod vetere pro-
 verbio contritum, & aurea me æneis, centum
 bobus æstimata septenorum boum pretio
 permutasse? Sic pro domo mea Græciam na-
 ctus, lætitia gestiebam, cum nec agrum illic,
 nec hortum, neque domicilium possiderem.
 Atenim fortasse in tolerandis calamitatibus
 utcunque strenuus esse videor; adversus for-
 tunæ autem dona pusillo & angusto animo
 præditus? utpote qui pompæ illi ac splendori,
 in quo modo versor, Athenas idcirco præ-
 feram, quod & antiquum illud otium
 collaudem, & præ negotiorum multitudine
 præsens vitæ genus accussem. Sed vide
 num de nobis melius judicari aliquid oporteat;
 si non ad otium aut negotium respectus
 habeatur, sed ad vetus illud, *Nosce te-
 ipsum: &*

*Quam quisque novit artem, in ea se exer-
 ceat.*

Enimvero majus quiddam, quam pro hu-
 mano captu, mihi onus imperandi vide-
 tur tum Imperatori ipsi diviniore aliqua o-
 pus esse natura. Quod Plato dicebat: cu-
 jus auctoritati aliud Aristotelis, quod eo-
 dem pertinet, testimonium subjungam: non
 ut noctuas, quod aiunt, Athenas; sed ut il-
 lius mihi libros non omnino neglectui esse
 demonstrarem. Sic igitur in Politicis ille lo-
 quitur: *Si quis igitur optimum civitatibus
 esse decernat, regis dominatui subesse; quid
 tandem de ipsius liberis statuendum erit? An
 Et ejus posteris sceptrum deferenda sunt? Atqui
 si cujus;*

*si cui
 sunt
 statem
 velim
 um
 nis nat
 ro de
 imperat
 legum
 gem qui
 ad form
 jecit: L
 quam
 tem, cum
 moderatu
 turam esse
 existat.
 idem iis ju
 interjectis
 imperare
 minatum a
 am manda
 Cupiditas en
 fantissimo
 ea lex est m
 vertis, ut Ph
 diffidere, &
 enim totide
 lum ad tantu
 nendum satis
 ram. Nequ
 minium bonu
 putat homini
 imperare just
 que omnib
 imponens, leg
 turentem; cui
 fit administrati
 buendâ judicat
 etiam ipsi sint
 nullis feris im
 telis decreta nih
 li videntur: pr
 ipem subjec*

si cujusmodi tandem fuerint, asciscendi sunt, perniciosum id erit. At cum in potestatem suam regnum acceperit, non id filiis relinquet? At difficile est credere: arduum est enim, & majorem, quam pro hominis natura, virtutem requirit. Postea vero de eo rege verba faciens, qui ex lege imperat; cum ejusmodi esse definiisset, qui legum minister sit & custos; cum ne regem quidem appellasset ipsum, neque talem ad formam referendum putasset, ista subjecit: De absoluto vero regni dominatu, quam παμβασιλείαν vocant; tum est autem, cum rex ad voluntatem suam omnia moderatur; sunt qui negent id secundum naturam esse, ut unus civium omnium dominus existat. Etenim quorum similis est natura, idem iis justum sit oportet. Deinde paucis interjectis: Quisquis igitur, inquit, mentem imperare jubet, hic Deo legibusque solis dominatum adscribit; quisquis autem imperium mandat homini, etiam feram adjungit. Cupiditas enim ejusmodi est, & ira vel praestantissimos viros depravare solet. Propterea lex est mens appetitione vacua. Animadvertis, ut Philosophus hic humanæ naturæ diffidere, & eam condemnare videatur. Sic enim totidem verbis fere pronunciat: nullam ad tantum fortunæ splendorem sustinendum satis idoneam hominis esse naturam. Neque enim commune civium omnium bonum anteferre liberis facile esse putat homini; ac multis simili natura praeditis imperare justum esse non existimat. Denique omnibus superioribus colophonem imponens, legem definit mentem appetitione carentem; cui soli reipublicæ committenda sit administratio, quam virorum nemini tribuendâ judicat. Nam quæ in illis mens inest, etiam si ipsi sint boni, ira & cupiditate, immanissimis feris implicata detinetur. Hæc Aristotelis decreta nihil a Platonicis abhorre mihi videntur: primum quidem quod principem subjectis sibi præstare non animi

Α τὸ γένος δὲ βασιλεύειν; ἀλλὰ γιγνομένων ὁποῖοί τινες ἔτυχον, βλαβερὸν, ἀλλὰ ἔτι παραδώσει κύριος ἂν τέκνοις; ἀλλ' ἔτι ῥάδιον τῆς πιεῦσαι τοῦτο ῥάδιον χαλεπὸν γὰρ καὶ μείζον ἀρετῆς ἢ κατ' ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἐξῆς δὲ περὶ τῆς κατὰ νόμον λεγομένης βασιλείας διεξελθὼν, ὅς ἐστι ὑπηρέτης ἢ φύλαξ τῶν νόμων· καὶ τῆτον δὲ βασιλέα καλῶν, ἔδὲ τὸ τοιοῦτον εἶδος οἰόμενος· προσίθησι. Περὶ δὲ τῆς παμβασιλείας καλεσμένης· αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἀρχὴ πάντων κατὰ τὴν αὐτῆς βέλησιν ὁ βασιλεὺς· δοκεῖ τισιν ἔδὲ [τὸ] κατὰ φύσιν εἶναι τὸ κύριον εἶνα πάντων εἶναι τῶν πολιτῶν· τοῖς γὰρ ὁμοίοις φύσει τὸ αὐτὸ δίκαιον ἀναγκάζον εἶναι. εἶτα μετ' ὀλίγον φησὶν· Ὁ μὲν ἐν τῷ νῦν κελεύων ἀρχεῖν, δοκεῖ κελεύειν ἀρχεῖν τὸ θεὸν ἢ τῆς νόμου· ὁ δὲ ἀνθρώπον κελεύων προσίθησιν καὶ θεῖον. ἢ τε γὰρ ἐπιθυμία τοιοῦτον καὶ ὁ θυμὸς ἰδιασρέφῃ καὶ τῆς ἀρίστου ἀνδρα· διόπερ ἀνευ ὀρέξεως ὁ νῦν νόμος ἐστίν. Ὁρᾷς, ὁ φιλόσοφος εἰσὶν ἐνταῦθα σαφῶς ἀπισθῆντι, καὶ κατεγνωκότες τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. φησὶ γὰρ ἔτι ῥήματι τῆς λέγων· ἔδειξαν ἀξιοχρεῶν εἶναι φύσιν ἀνθρωπίνην πρὸς τοσαύτης τύχης ὑπεροχῆν· ἔτε γὰρ τῶν παιδῶν τὸ κοινὸν τοῖς πολιταῖς συμφέρον προτιμᾶν ἀνθρώπων γε ὄντα ῥάδιον ὑπολαμβάνει· καὶ πολλῶν ὁμοίων ἀρχεῖν ἔδίκαιον εἶναι φησὶ· ἢ τέλει ἐπιθεῖς τὸ κολοφῶνα τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις, νόμον μὲν εἶναι φησὶ τῷ νῦν χωρὶς ὀρέξεως· ὡς μόνον τὰς πολιτείας ἐπιτρέπειν χρῆναι, ἀνδρῶν δὲ ἔδειναι. ὁ γὰρ ἐν αὐτοῖς νῦν, καὶ ὡς ἀγαθοὶ, συμπέπλεκται θυμῷ καὶ ἐπιθυμίᾳ, θεοῖς χαλεπώτατοις. Ταῦτα ἐμοὶ δοκεῖ τοῖς τῆς Πλάτωνος ἀκρως ὁμολογεῖν. πρῶτον μὲν, ὅτι

Idem 3, 16 p. 128 f. cap. xvi.

voss. εἰ αὐτοῦ πασῶν δ' εἶ

voss. καὶ τὴν αὐτὴν τὸν νόμον ἀξίαν κατὰ φύσιν τὸν θεὸν καὶ τὸν νῦν μόνον

voss. φησὶ καὶ τὸν

voss. τοῦ ὄντος ὁμοῖος μόνος

κρείττονα χρητῶν ἀρχομένων εἶναι ἢ ἀρχοντα, ἔκ ἐπιηδύσεσ' ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ φύσεσ' διαφέρουσα· ὅπερ εὐρεῖν ἐν ἀνθρώποις ἔστι ῥαδίον. καὶ τρίτον, ὅτι πάση μηχανῇ κατὰ δυνάμιν νόμοις προσεκλέον, ἔκ ἐκ τῶ παραχρημα κειμένοις, ἔδδ' ὡς εἴοικεν, νῦν τεθεῖσιν ὑπ' ἀνδρῶν ἔσ' πάντα κατὰ νῦν βεβιωκότων ἀλλ' ὅσις μᾶλλον ἢ νῦν καθαρθεῖς καὶ τὴν ψυχὴν, ἔκ εἰς τὰ παρῶν ἀφορῶν ἀδικήματα, ἔδδ' εἰς τὰς παρεσώσας τύχας τίθησι τὰς νόμους· ἀλλὰ τὴν τῆς πολιτείας φύσιν καταμαθῶν, καὶ τὸ δίκαιον ὅ ἐστι τῆ φύσεσ', καὶ ποσάπὸν τὰ δίκαια τεθεαμένῳ τῆ φύσεσ', εἴθ' ὅσα δυνατὸν ἐστί, ἐκείθεν ἐνταῦθα μελαφέρων, καὶ τιθεῖς νόμους τοῖς πολίταις κοινῶς· ἔτε εἰς Φιλίαν, ἔτε εἰς ἔχθραν ἀφορῶν, ἔτε εἰς γείτονα, καὶ ξυγγενῆ. κρείσσον δ', εἰ μὴδὲ τοῖς κατ' ἑαυτὸν ἀνθρώποις, ἀλλὰ τοῖς ὑστερον, ἢ ξένοις γραψας, ἀποπέμποι νόμους, ἔχων γε ἔδδ' ἔδδ' ἐλπίζων πρὸς αὐτὰς ἔξεν ἰδιωτικὸν συνάλλαγμα. Ἐπεὶ καὶ τὸ Σόλωνά τ' σοφὸν ἀκῶ μετὰ τῶ Φίλων συμβεβησάμενον ὑπὲρ τῶν χρεῶν ἀναγρέσεως, τοῖς μὲν εὐπορίας ἀφορμὴν, αὐτῶ δὲ ἀσχύλης αἰτίαν παρασχέιν· καὶ ταῦτα τῶ πολίτευμα τὸ δῆμον ἐλευθερώσαντα. Οὕτως ἔστι ῥαδίον ἐστί τὰς τοιαύτας ἐκφυγεῖν κήρας, καὶ τὸ αὐτῶ νῦν παρὰσχῆ τις ἀπαθῆ πρὸς τὴν πολιτείαν.

Ἄ δεδιώς ἐγὼ πολλὰ καὶ εἰκότως ἐπαμῶ τ' ἐμπροσθεν βίον. καὶ σοι περὶ θόμενῳ μάλιστα ταῦτα ἐγὼ διανοῶμαι· ἔχ' ὅτι μοι τ' ζῆλον πρὸς ἐκείνης μόνον ἐφῆς προκείσθαι τὰς ἀνδρας, Σόλωνά, καὶ Λυκῆργον, καὶ Πιπτακόν· ἀλλὰ καὶ ὅτι μετὰβῆναί με φῆς ἐκ τῆς ὑποσέγῃς Φιλοσοφίας, πρὸς τὴν ὑπαίθριον. Ὡσπερ ἔν εἰ τῶ χαλεπῶς, καὶ μόλις ὑγιείας ἔνεκα

A duntaxat studiis oportere, sed etiam naturæ ipsius conditione, sentiat; quod inter homines reperire difficile est. Tertium item, quod omni ope, proque viribus obtemperandum sit legibus: quæ non subito constitutæ, neque nunc primum conditæ sunt ab iis, quorum vita nequaquam mente ac ratione gubernaretur; sed ab eo latæ, qui purgationi mente animoque præditus, non ad præsentia tantum scelera fortunæque respiciens, illas edidit; verum omni prius administrandæ reipublicæ ratione perspecta, ac jus ipsum, cuiusmodi suapte natura sit, quale item crimen, intuens, & eo quantum potest illinc derivans, communia civibus omnibus decreta sanxit; cum nec ad privatas simultates, neque ad vicinitatis aut cognationis necessitudinem respectum haberet. Et quidem eo meliores decerneret, quod ne iis quidem ipsis quibuscum degit, sed posteris, aut certe peregrinis ea præscriberet, ad eosque mitteret; quibus cum privatum nullum commercium habuerit unquam, neque se postmodum speret habiturum. Nam de Solone illo sapiente sic accepimus, cum de novis tabulis instituendis cum amicis deliberasset, iis quidem opum comparandarum occasionem dedisse, sibi ipsi vero invidiam & infamiam attulisse; quamvis ita rempublicam ordinasset, uti populum in libertatem affereret. Usque adeo pestes illas evitare difficile est, quantumvis aliquis liberum ab omni perturbatione animum ad rempublicam tractandam afferat.

Quæ cum sæpe mihi vereri subeat in mentem, veterem illum vitæ meæ statum merito collaudare soleo, atque hoc tibi præfertim obsequens apud me cogito: non solum quod insignes illos viros mihi ad amulandum propositos esse dixisti, Solonem, Lycurgum, & Pittacum; sed etiam quod me ab umbratili ac domesticis septis inclusa Philosophia, in apertam publiceque propositam transferri putasti. Ut si cuiquam homini, qui se domi, valetudinis tuendæ gratia,

tia, ægre ac mediocriter exerceret, ita denunciaris: Nunc tu ad Olympiam venisti, & a privata ac domestica palæstra, in Jovis stadium prodire cœpisti: in quo spectatores habebis, cum Græcos omnes undique confluentes, ac populares imprimis tuos, pro quibus subeundum est tibi certamen; tum Barbaros nonnullos, quos in stuporem debes adducere, ut, quantum in te situm est, terribiliorem patriam tuam illis efficias. Hæc si tu illi diceris, statim ejus consternares animum, ac vel ante certamen ipsum terrore concuteres. Eodem itaque modo tuis illis me sermonibus affectum putato. Verum tu me istis de rebus, sive in præsentia recte judicem, sive partim ab eo, quod conveniens est, sive penitus aberrem; subinde ipse docebis.

Quæ vero in epistola tua posuisti, de quibus dubitare mihi succurrit, ea tibi, carissime ac cumprimis observande, libet exponere. Volo enim de iis aliquid a te clarius apertiusque cognoscere. Nam cum vitæ genus illud, quod in actione versatur, philosophico anteferre te dixisses; tum ejus sententiæ testem Aristotelem citasti, qui felicitatem in eo quod recte agatur sitam putavit: quin idem quoque politicæ vitæ, ejusque quæ sita est in actione, discrimen considerans, nonnihilo, ut ais, ea de re dubitavit. Quippe contemplationem alias anteponebat; ibi vero præclarorum architectos facinorum commendat. Ex eo porro genere Imperatores esse definis ipse. Aristoteles vero nusquam hæc quæ adjungis verba pronunciat: imo contrarium potius ex iis quæ adscribis potest intelligi. Hæc enim: *Inprimis autem agere dicimus, & eorum quæ extrinsecus geruntur auctores appellamus eos, qui id mente animoque velut architecti moliuntur;* in legum latores, ac politicos Philosophos, & omnes adeo, qui mente ac ratione quippiam gerunt, magis quam ad effectores ipsos, ac civilium re-

A τῆς αὐτῆς γυμναζομένου μετρίως οἰκιδε πρῶτες· ὅτι νῦν ἦκει εἰς Ὀλυμπίαν, καὶ μελαβέθηκας ἐκ τῆς ἐν τῷ δωματίῳ παλαίστρας ἐπὶ τὸ σταδίου τῆς Διός· ὃ θεατὰς ἔχεις τὰς τε ἀπανταχόθεν Ἑλληνας, καὶ πρῶτους γε τὰς σαυτῆς πολίτας, ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζεσθαι χρεὶ τινὰς δὲ καὶ τῶν Βαρβάρων, ὃς ἐμπλήξαι χρεῶν, φοβερωτέραν αὐτοῖς τὴν πατρίδα, τὸ γε εἰς σὲ νῦν ἦμον ἐπιδείξαντα· κατέβαλες ἂν εὐθέως, καὶ τρέμεν ἐποίησας πρὸς τῆς ἀγωνίας. Οὕτω καὶ νῦν νόμιζε διατεθῆναι τοῖς τοῖστοις λόγοις. καὶ περὶ μὲν τῶν εἴτε ὀρθῶς ἔγνωκα νῦν· εἴτε ἐν μέρει σφάλωμαι τῆς προσήκοντος· εἴτε καὶ παντὸς διαμαρτάνω· διδάξεις αὐτὸς τε καὶ μάλα.

Ἐπὲρ δὲ ὧν ἀπορήσαι μοι πρὸς τὴν ἐπιστολήν τὴν σὴν παρέστη ὦ, Φίλη κεφαλή καὶ πάσης ἔμοιγε τιμῆς ἀξία, βέλωμαι δηλώσαι. σαφέστερον γάρ πως ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιθυμῶ μαθεῖν· ἔφησθ' ἅπαν τ' ἐν τῇ πράξει παρὰ τ' φιλόσοφον ἐπαγνέει βίον. καὶ τ' Ἀριστοτέλη τ' σοφὸν ἐκάλει μάρτυρα, τὴν εὐδαιμονίαν ἐν τῷ πράττειν εὐτιθέμενον· καὶ τὴν διαφορὰν σκοπεῖν τὰ τε πολιτικῶν βίω, καὶ τ' ἐν τῇ θεωρίᾳ ζωῆς, διαπορεῖν ἅπλα περὶ αὐτῶν· καὶ τὴν μὲν θεωρίαν ἐν ἄλλοις προτιμᾶν, ἐπαγνέειν δὲ ἐνλαῦθα τὰς τῶν καλῶν πράξεων ἀρχιτέκτονας. τῶν δὲ αὐτὸς μὲν εἶναι φησὶ τὰς βασιλέας· Ἀριστοτέλης δὲ εἴρηκεν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν ὑπὸ σὸ προσεδείσαν λέξιν πλέον δὲ θάτερον, ἐξ ὧν παραγέγραφας, ἂν τις νοήσειε. τὸ γὰρ μάλιστα δὲ πράττειν λέγομεν κυρίως, καὶ τὸ ἐξωτερικῶν πράξεων τὰς τ' διανοίας ἀρχιτέκτονας· εἰς τὰς νομοθέτας, καὶ τὰς πολιτικῶν φιλοσόφους, καὶ πάντας ἀπλῶς τὰς νῦν τε καὶ λόγῳ πράττοντας, ἔχι δὲ εἰς τὰς ἀδύργους, καὶ τῶν πολι-

πολιτικῶν πράξεων ἐργάτας εἰρηθεῖν
 νομισέον. οἷς ἐν ἀπόχρῃ μόνον ἐνθυ-
 μηθῆναι, καὶ κατανοῆσαι, καὶ τὸ πρα-
 κτέον τοῖς ἄλλοις φράσαι· προσήκει
 δὲ αὐτοῖς ἕκαστα μετὰ χειρὶ ζεῦσθαι καὶ
 πράττειν, ὧν οἱ νόμοι διαγορεύουσι,
 καὶ πολλὰ οἱ καιροὶ προσαναγκά-
 ζουσι. Πλὴν εἰ μὴ τὸ ἀρχιτέκτονα κα-
 λέμεν, καθάπερ Ὀμηρὸς τὸ Ἡρα-
 κλέα καλεῖν εἶωθεν ἐν τῇ ποιήσει,
μεγάλων ἐπίστορα ἔργων, αὐτρεγό-
 ταιον ἀπάντων γενόμενον. Εἰ δὲ τῶ-
 το ἀληθὲς ὑπολαμβάνομεν, ἢ καὶ
 μόνον τῶν ἐν τῷ πράττειν τὰ κοινὰ
 φάμεν εὐδαίμονας, κυρίως οὐκας, καὶ
 βασιλεύουσας πολλῶν, τί ποτε περὶ
 Σωκράτους ἐρεῖμεν; Πυθαγόραν δὲ
 καὶ Δημόκριτον, καὶ τὸν Κλαζομένιον
 Ἀναξαγόραν ἴσθαι διὰ τὴν θεωρίαν καὶ
 ἄλλο φήσεις εὐδαίμονας. Σωκράτης
 δὲ τὴν θεωρίαν παραλήσασμεν, καὶ
 τὸν πρακτικὸν ἀγαπήσας βίον,
 εἰ δὲ τῆς γαμετῆς ἢ τῆς αὐτῆς κύριος,
 εἰ δὲ τῆ παιδός. ἦπερ γε δυοῖν ἢ τρι-
 ῶν πολλῶν ἐκεῖνω κρατεῖν ὑπῆρχεν.
 ἂρ ἐν οὐκ ἦν ἐκεῖνος πρακτικὸς, ἐπεὶ
 μηδενὸς ἦν ἐκεῖνος κύριος. Ἐγὼ μὲν
 ἐν Ἀλεξάνδρῳ φημι μείζονα τὴν Σω-
 φρονίσκου κατεργάσασθαι τὴν Πλά-
 τῶνος αὐτῷ σοφίαν ἀναλίθει· τὴν Ζενο-
 φῶντος πρακτικὴν τὴν Ἀντιθένης ἀνδρί-
 αν τὴν Ἐρετρικὴν φιλοσοφίαν· τὴν Με-
 γαρικὴν τὴν Κεβητικὴν τὴν Σιμμικὴν τὴν Φαί-
 δωνα· μάλιστα ἄλλας. ἢ ἔπω φημι τὰς
 γενομένας ἡμῖν ἐνθεν ἀποικίας· τὸ
 Λύκειον τὴν Στοῶν τὰς Ἀκαδημίας.
 Τίς νῦν ἐσώθη διὰ τὴν Ἀλεξάνδρου νί-
 κην; τίς πόλις ἀμεινον ὠκλήθη; τίς αὐ-
 τῷ γέγονε βελτίων ἰδιώτης ἀνὴρ; πλῆ-
 σιωτέρες μὲν γὰρ πολλὰς ἀν εὐρείας,
 σοφώτερον δὲ εἶδεν καὶ σωφρονέ-
 σερον εἰδὲ αὐτὸν αὐτῷ· εἰ μὴ καὶ μάλ-
 λον ἀλαζόνα καὶ ὑπερόπτην. ὅσοι δὲ
 σώζονται νῦν ἐκ φιλοσοφίας, διὰ τὴν
 Σωκράτη σώζονται. Καὶ τῶν οὐκ ἐγὼ

Odyss. φ.
 v. 26.

rum velut operarios, convenire videtur: qui-
 bus non satis est cogitare, cumque animo
 suo pertractare, & quod agendum est aliis
 eloqui, sed aggredienda per se sunt & obe-
 unda singula, quæ vel leges præscribunt, vel
 tempora ipsa necessario flagitant. Nisi for-
 te architectum ita vocamus, ut Homerus
 Herculem appellare solet *magnorum faci-
 norum scientem*; quem constat operum om-
 nium effectorem inprimis & opificem
 fuisse. Quod si verum nos arbitramur, aut
 illos etiam felices duntaxat putamus, qua-
 tenus publicam rem administrant, tanquam
 multorum dominos, ac principes; de So-
 crate quid tandem dicemus? Nam Pytha-
 goram, ac Democritum, & Clazomenium
 Anaxagoram, propter rerum contempla-
 tionem, cui se dediderant, alia ratione fe-
 lices fortasse judicabis. At Socrates repu-
 diata contemplatione, cum actuosum vitæ
 genus esset amplexus, ne uxori quidem
 suæ, vel filio dominari poterat; nedum duos
 tresve cives continere potuisset. Quocir-
 ca si vera est illa tua ratio, actuosus Socra-
 tes non fuerit, ut qui nullius unquam do-
 minus fuerit. At ego istum ipsum Sophro-
 nisci filium majora quam Alexandrum fe-
 cisse non dubito. Huic enim & Platonis
 sapientiam tribuo, & Xenophontis exerci-
 tus ducendi peritiam, & Antisthenis fortitu-
 dinem, & Eretricam ac Megaricam sectam,
 Ceбетem insuper, & Simmiam, ac Phædo-
 nem, cum innumerabilibus aliis. Nondum
 illas, quæ nobis inde propagatæ sunt, colo-
 nias percenseo: Lyceum, Porticum, & Aca-
 demias. Cuinam hodie salutem Alexandri
 victoria peperit? quæ propter illam melius
 est administrata civitas? quis privatorum se-
 ipso factus est præstantior? Nam ditiores
 qui facti sint, permultos invenies; qui sa-
 pientior, temperantiorve sit aliis vel seipso
 redditus, reperies neminem: imo potius,
 qui insolentior & arrogantior evaserit. At
 quicumque modo salutis compotes sunt,
 eam beneficio Socratis assequuntur. Hoc
 vero

vero non ego solus, sed & Aristoteles ante in animo videtur habuisse, cum ita diceret: non minus ingentes se animos ob theologicum, quod lucubraret, opus, gerere oportere, quam illum qui Persarum opes everterat. Quod is recte mihi cogitasse videtur. Etenim vincere, fortitudinis est atque casus: adde, si lubet, & solertis cujusdam prudentiæ. Veras autem de Deo opiniones suscipere, non perfectæ solum virtutis est; sed ejusmodi, ut dubitari merito possit, vir an Deus ille sit appellandus. Si enim recte illud usurpatum est: unumquodque ita comparatum esse, ut ab iis, quæ sibi cognata sunt, cognitione capiatur; qui divinam naturam cognovit, is haud immerito mens esse censeatur. Sed quoniam rursus ad eam vitam delapsi, quæ est in contemplatione sita, actuosam cum ipsa comparare videmur; cum tu tamen comparationem illam omittendam initio decreveris; illos ipsos, quorum tu mentionem fecisti, commemorabo Philosophos, Arium, Nicolaum, Thrasyllum, & Musonium. Horum enim non modo nullus in patria sua dominatum habuit; sed Arius, ut ferunt, oblatam sibi præfecturam Ægypti suscipere noluit. Thrasyllus vero, qui Tiberii crudelis & immitis tyranni familiaris fuit, nisi monumentis ingenii sui relictis sese ipse purgasset, & quis esset palam fecisset, sempiternam nomini suo labem ignominiamque conscisset; adeo nihil illi civilium rerum tractatio utilitatis attulit. Jam Nicolaus non magnarum ille quidem rerum administratione floruit; & librorum, quibus illas prodidit, scriptione clarior est factus. Musonius porro ex iis, quæ fortiter tulit, cum tyrannicam immanitatem patientia superavit, non illustre modo sibi nomen peperit; sed etiam non minori cum felicitate vixit, quam ii qui maxima imperia procurarunt. Nam Arius, cum Ægypti præfecturam re-

μόνον, Ἀριστοτέλης δὲ πρότερον εἰ-
 κεν ἐννοήσας εἰπεῖν· ὅτι μὴ μείον αὐ-
 τῷ προσήκει Φρονεῖν ἐπὶ τῇ Θεολογι-
 κῇ συγγράφῃ καθελόντῃ τὴν Περ-
 σῶν δυνάμιν. καὶ μοι δοκεῖ τέτ-
 κεν ὀρθῶς ξυνοῆσαι. Νικᾶν μὲν
 γὰρ ἀνδρείας ἐστὶ μάλις καὶ τῆς
 τύχης· κείτω δὲ, εἰ βέλει, καὶ τῆς
 ἐνδρεχῆς ταύτης Φρονήσεως· ἀληθεῖς
 ὅτι ὑπὲρ θεῶν δόξας ἀναλαβεῖν, ἐκ
 ἀρετῆς μόνον τῆς τελείας ἔργον ἐστίν.
 ἀλλ' ἐπισησεῖεν ἂν τις εἰκότως πότε-
 ρον χεῖρ ἢ τοῖστον ἄνθρωποι ἢ θεὸν κα-
 λεῖν. Εἰ γὰρ ὀρθῶς ἔχει τὸ λεγόμε-
 νον, ὅτι πέφυκεν ἕκαστον ὑπὸ τῶν ὀ-
 κείων γνωρίζεσθαι· τὴν θεῖαν ἐστίαν ὁ
 γνωεῖσας, νῆς τις ἂν εἰκότως νομι-
 ζοῖε. Ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν εἰκαμῆ
 εἰς τὸν θεωρηματικὸν ὀρμήσαντες βίον
 τέττω παραβάλλειν ἢ πραγματικόν·
 ἐξ ἀρχῆς παρακλισησάμενος καὶ σε-
 τὴν σύγκρισιν· αὐτῶν ἐκείνων, ὧν ἐ-
 πεμνήθη, Ἀρεῖς, Νικολάος, Θρα-
 σύλλης, καὶ Μισσῶνις μνημονεύσω. *τ. 2796.*
 Τέττων γὰρ ἔχ' ὅπως τις ἦν κύριος
 τῆς αὐτῆς πόλεως· ἀλλ' ὁ μὲν Ἀρει-
 ος, ὡς Φασί, καὶ διδομένην αὐτῷ
 τὴν Αἴγυπτον ἐπιτροπεύσαι παρήλθ-
 σαρ· Θρασύλλης δὲ, Τιβερίῳ πι-
 κρῷ καὶ Φύσῃ χαλεπῷ τυράννω
 ξυγγενόμενος, εἰ μὴ διὰ τῶν καλα-
 λειφθέντων ὑπ' αὐτοῦ λόγων ἀπε-
 λογίσαιτο, δείξας ὅσους ἦν, ὠφείλειν ἂν
 εἰς τέλος ἀσχυνῆν ἀναπάλλακτον.
 ἔτως αὐτὸν εἰδὲν ὤνησεν ἡ πολιτεία.
 Νικόλαος δὲ πράξεων μὲν ἔμεγά-
 λων αὐτεργῶς γέγονε· γνώριμος δὲ
 ἐστὶ μᾶλλον διὰ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν λό-
 γης. καὶ Μισσῶνις ἐξ ὧν ἔπαθεν
 ἀνδρείως, καὶ [μὴ] διήνεγκεν ἐγνω-
 τῶς τὴν τῶν τυράννων ἀμότητα, γέ-
 γονε γνώριμος, ἴσως ἐκ ἑλαττον εὐ-
 δαμονῶν ἐκείνων τῶν τὰς μεγάλας
 ἐπιτροπευσάντων βασιλείας. Ἀ-
 ΛΙ ρει

ρεῖ δὲ ὁ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Αἰγύ-
 πτου παραλήσασμεν, ἐκὼν αὐτὸν ἀ-
 πεσέρει τῆς κρατίστου τέλεος, εἰ τῆς
 ἄλλης κυριώτατον. σὺ δὲ αὐτὸς ἡμῶν
 ἀπραγμῶν εἰ μὴτε στρατηγῶν, μὴτε δη-
 μηγορῶν, μὴτε ἔθνους ἢ πόλεως ἀρ-
 χων· ἀλλ' ἐκὼν αὐτὸν Φαίη] νῦν ἔχων ἀ-
 νήρ. Ἐξέσει γὰρ σοὶ φιλοσόφου ἀ-
 ποφθναῖν, εἰ δὲ μὴ τρεῖς ἢ τέτταρας,
 μείζονα τῆς βίον εὐεργετήσασιν τῶν ἀνθρώ-
 πων πολλῶν ὁμοῦ βασιλέων, ἢ μι-
 κροῦ μερίδος, ὁ φιλόσοφος προέ-
 σηκεν· ἔδδ', καθάπερ ἔφη, συμβε-
 λῆς ἐστὶ μόνου τῆς ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐκεί-
 νου κύριου, ἔδδ' ἢ περὶ εἰς λόγον
 αὐτοῦ αὐτῶν περιεσῆται. ἔργω δ' ἐβε-
 βαιῶν τῆς λόγου, καὶ φαινόμενοι τοι-
 ῆς, ὁποῖος βέλτερος τῆς ἄλλης εἶ-
 ναι, πιθανώτερος ἀνείη, καὶ πρὸς τὸ πράτ-
 τεῖν ἀνυσιμώτερος τῶν ἐξ ἐπιτάγματος
 ἐπὶ τὰς καλὰς πράξεις παρορμώντων.

Hoff.
 συμπερα-
 τέον

Ἄλλ' ἐπανίειν εἰς ἀρχὴν, καὶ συμ-
 περαῖν τὴν ἐπιστολήν, μείζονα ἴσως
 ἔσαν τῆς δευτέρας. ἔστι δὲ ἐν αὐτῇ τὸ
 κεφάλαιον, ὅτι μὴτε τὸν πόνον φεύ-
 γῶν· μὴτε τὴν ἡδονὴν θηρεύων· μηδὲ
 ἀπραγμοσύνης καὶ ρασιώτης ἐρῶν,
 τὸν ἐν τῇ πολιτείᾳ δυσχεραίνω βίον.
 ἀλλ', ὅπερ ἔφη ἐξ ἀρχῆς, ἔδδ' παρ-
 δεῖαν ἐμαυτῶν συμειδῶς τοσαύτην, ἔτε
 φύσεως ὑπεροχὴν· καὶ προσέτι δε-
 διῶς μὴ φιλοσοφίαν, ἧς ἐρῶν ἴσως ἐ-
 φικόμην εἰς τῆς νῦν ἀνθρώπων, ἔδδ'
 ἄλλως εὐδοκίμησαν διαβάλλω· πά-
 λαί τε ἔγραφον ἐκεῖνα· καὶ νῦν τὰς
 παρ' ὑμῶν ἐπιτιμήσεις ἀπελυσάμην
 εἰς δυνάμιν. Διδόη δ' ὁ θεὸς τὴν ἀρί-
 στην τύχην, καὶ φρόνησιν ἀξίαν τῆς
 πάχης· ὡς ἐγὼ νῦν ἐκ τε τῆς κρείττο-
 νος τὸ τε πλεον, καὶ παρ' ὑμῶν ἀ-
 πάση μηχανῇ τῶν φιλοσοφούντων

A cusabat, præstantissimum sibi finem sponte
 detrahebat, si id in omni vita judicabat
 esse præcipuum. Ac vel tute ipse
 nobis otiosus es, qui neque belli dux, ne-
 que orator es, neque nationi ulli aut ci-
 vitati præfides. Atqui nequaquam id sa-
 piente viro dignum esse dixerim. Ete-
 nim si vel plures, vel tres saltem, quatuor-
 ve Philosophos efficeres, majorem posses,
 quam multi simul Imperatores, vitæ homi-
 num utilitatem consciscere. Non igitur
 B exigua quædam Philosopho est attributa
 portio; neque, ut dixisti, consilii publicis in
 rebus gerendis est solius arbiter, neque tota
 denique illius administratio in oratione con-
 sistit. Sed si cum ejus verbis facta ipsa con-
 sentiant, si talem se præstet quales cæteros
 efficere studet; magis erit ad persuadendum
 idoneus & in agendo efficax, quam ii qui
 C solo imperio ad actiones hortantur.

Sed ad ipsum orationis principium rever-
 tor, & epistolæ finem impono, quam & lon-
 gius, quam par erat, fortasse produxi. Hu-
 jus vero caput est: non me, vel detrectandæ
 laboris, vel consecandæ voluptatis, vel
 otii commoditatisque procurandæ gratia,
 vitam hanc publicis tractandis rebus impli-
 catam ferre molestius. Verum quod, ut ini-
 tio dixi, neque tantam in me doctrinam es-
 se vel indolis excellentiam agnoscerem; &
 D præterea vererem, ne Philosophiæ, cujus ego
 captus amore nondum compos esse potui,
 quæque alioquin apud ætatis hujus homines
 in pretio non habetur, offensionem & invidi-
 am pararem; cum illa scripsisse quondam,
 tum in præsentia castigationibus vestris pro-
 viribus occurrisset. Utinam vero secun-
 distimam mihi fortunam, & ea for-
 tuna dignam prudentiam Deus indul-
 geat! Nunc enim mihi videor tum a divino
 cumprimis numine, tum a vobis Philoso-
 phis,

phis, quorum pro dignitate & existimatione meipsum opposui, & in periculum conieci, omni ope sublevandus. Quod si majus aliquod bonum, quam pro apparatu & facultate nostra, cujus mihi sum ipse conscius, per nos Deus in homines intulerit, nihil est quod sermonibus meis succenseas. Nam ego, cum nullius sim mihi boni conscius, nisi hujus unius, quod cum habeam nihil, maxima quaedam habere me non putem, consentaneae, ut ipse cernis, vitam meam instituo: & illud obtestor, ne a me magna & singularia requiratis, sed Deo permittatis omnia. Ita enim, si quid peccatum fuerit, extra culpam ero. Sin ad votum omnia respondeant, gratum me ac moderatum praestabo: ut neque rerum ab aliis gestarum titulum mihi ac decus assumam, & universis, ut æquum est, Deo concessis, cum illi habeam ipse gratiam, tum vos ut mecum habeatis admoneam.

Αβοηθητέον εἶναι μοι δοκῶ, προσεταγμένον ὑμῶν, καὶ προκινδυνεύων. Εἰ δέ τι μείζον ἀγαθὸν τῆς ἡμετέρας παρασκευῆς, ἧς ὑπὲρ ἑμαυτῶ γνῶμης ἔχω, τοῖς ἀνθρώποις δι' ἡμῶν ὁ θεὸς παρέσχοι, χαλεπαίνειν ἔχρη πρὸς τὰς ἐμὰς λόγους. Ἐγὼ γὰρ εἰδὲν ἑμαυτῶ στυγερῶς ἀγαθὸν, πλην τούτου μόνον, ὅτι μηδὲ οἴομαι τὰ μέγιστα ἔχειν, ἔχων γε εἰδὲν, ὡς ὀρθῶς αὐτὸς, εἰκότως βιώ· καὶ μαρτύρομαι, μὴ μεγάλα παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖν. Βἀλλὰ τῷ θεῷ τὸ πᾶν ἐπιτρέπειν. Οὕτω γὰρ ἐγὼ τῶν τε ἐλλειμμάτων εἶην ἂν ἀνεύθυνον, καὶ γενομένων ἀπάντων δεξιῶν, εὐγνώμων ἂν καὶ μέτριον εἶην, ὅσα ἀλλοτείοις ἑμαυτὸν ἔργοις ἐπιγράφων· τῷ θεῷ δὲ, ὡς περ ἐν δίκαιον, προανατεθεικῶς ἅπαντα, αὐτὸς τε εἴσομαι, καὶ ὑμᾶς προτρέπω τὴν χάριν εἰδέναι.

